

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

Maart 2025
80

Natuurvereniging
KNNV
Alkmaar-
Den Helder

Noord-Kennemerland

Kleine moeite, groot plezier
Een leuke juffer in het Wildrijk

Inhoud Blad

De laatste lange reis van Blad	3
Van de redacteur	4
Terugkijken en vooruitzien	5
IVN-weekend “Het Nieuwe Land”, omgeving Urk	7
Gemeen (30)	5
Hoor de stem van de natuur!	9
Eilandspolder	12
Alledaagse vlinders	15
Heideslak de teloorgang van een typische duinsoort	16
Herkennen (6)	19
Een leuke juffer in het Wildrijk	20
Een nieuwe kever voor het duingebied	21
Redding monumentale eik teken van beschaving?	22
Wie helpt de Alkmaarse pad?	23
Kleine moeite, groot plezier!	24
Gemeen (31)	25
Nachtvlinders	26
Lezing Alkmaar	29
Werkgroepen KNNV en IVN	30
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. ISSN 2210/416X

Redactie:
Ger Augustus 06 40940692
Wim de Groot
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 81: 15 april 2025.
Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!
Tekst aanleveren als Word document. PDF bestanden worden niet geplaatst. Maximale lengte circa 1000 woorden. Langere verhalen alleen na overleg met de redactie.
Foto's altijd apart als jpg bestand opsturen (lieft meer dan 1.0 Mb). Geef ze een naam die als ondertitel gebruikt kan worden. Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnnkv@gmail.com
De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

DE LAATSTE LANGE REIS VAN BLAD

Marina Tromp

Nee, dit is geen artikeltje over de reis van bladeren die weer van de bomen zijn gevallen. Nee, het gaat over Blad dat u nu in uw handen heeft. Voor het bij u op de deurmat viel, had het namelijk al een behoorlijke reis achter de rug. Een dikke 300 kilometer!

Eerst reisde het vanuit Heiloo, weliswaar digitaal, vanaf de computer van vormgever Keat Kho naar de drukkerij in Rotterdam. Als de drukker het allemaal mooi op papier had gekregen, ging Blad in de vrachtwagen in loodsware dozen terug naar Noord-Holland. In Bergen werden door een vast ploegje, IVN'ers Irene, Anita, Annemarie en Marina, de tijdschriften van adresstickers voorzien. Dit groepje had deze werkzaamheden overgenomen van Marjolein Boersma en een mede KNNV'er. Jarenlang hebben zij dit werk verzorgd.

Nadat Postnl. had besloten dat de verzendtarieven hetzelfde bleven, mits het drukwerk aan 3 kanten was dichtgeplakt, moesten de dames ook met plakband aan de gang. Vervolgens ging Blad, per 25 gebundeld, nu in grote postzakken, met een vrachtauto naar het sorteercentrum in Amsterdam. Daarna kon het op postcode gesorteerd weer terug naar onze regio, klaar om ze bij alle IVN/KNNV leden in de bus te doen.

Maar aan dit alles is met dit nummer van Blad een einde gekomen. De beide besturen hebben ruimte gevonden in de begrotingen om Blad direct vanaf de drukkerij per post naar u te versturen.

Dit gaat in de toekomst in ieder geval heel wat kilometers vrachtverkeer schelen (en pijnlijke ruggen van de plakdames).

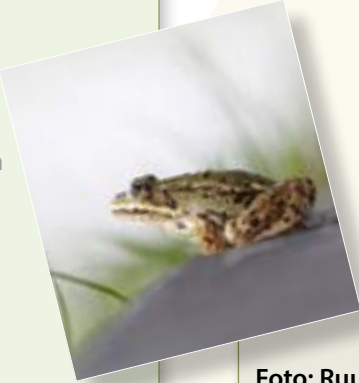

Foto: Ruud Schouten (Stichting Animo)
Rugstreeppad

VAN DE REDACTEUR

Ger Augustus

Zoals u op de vorige bladzijde hebt kunnen lezen is er een eind gekomen aan het zelf verwerken van Blad en klaar maken voor verzending naar u via post.nl. Dit jaar gaat Blad naar de drukker en via de drukker worden de adressen van alle leden verwerkt, zodat Blad via de drukker naar u wordt gezonden.

U bent lid van IVN Noord-Kennemerland en/of KNNV Alkmaar-Den Helder. U hebt een woonadres. U krijgt dit Blad in de bus. Gefeliciteerd.

U krijgt Blad niet in de bus? U heeft een ander woonadres? U helpt uzelf door het juiste woonadres door te geven aan de ledenadministratie van uw vereniging.

Alles klopt en toch geen Blad? Mogelijk is de postbode in gebreke gebleven. De verenigingen krijgen ook nog weleens Blad retour, want onbestelbaar, zoals dat genoemd wordt.

Geen Blad ontvangen aan het eind van de maand maart, juni, september, december? Geef het door aan uw vereniging. Er zijn altijd wel Bladen beschikbaar, maar het nasturen via post.nl is een beetje prijzig!

Heeft u dan nog niets? U kunt altijd op de website van uw vereniging de nummers van Blad inzien.

De redactie ontvangt artikelen, foto's, bestudeert deze en maakt er een goed geheel van dat in de volgende uitgave van Blad past. Veel gaat online. De redactie steekt dan één keer de wijze hoofden bij elkaar om het geheel te overzien en de opdracht aan de drukker te verstrekken.

Het komt regelmatig voor dat artikelen worden ingezonden met foto's. De tekst moet een Word bestand zijn, de foto's moeten een jpg. bestand zijn. Dit laatste betekent dat de originele foto's moeten worden ingestuurd.

En u kunt weer schrijven, fotograferen, zodat de redactie vanaf 15 april weer aan de slag kan met de kopij.

Voor nu, veel leesplezier.

TERUGKIJKEN EN VOORUITZIEN

Henk Groenewegen

In de periode dat de dagen weer lengen, de zon vroeger opkomt en later ondergaat, maken we de overstap van het oude naar het nieuwe jaar. De datum van 1 januari is overigens niet het moment dat de winterzonnewende plaatsvindt, dat moment ligt ruim een week eerder. De start van het nieuwe jaar is dus niet astronomisch maar historisch bepaald, een 'administratief' overblijfsel uit de Romeinse tijd en overgenomen in onze Gregoriaanse kalender. Maar vanaf 1 januari beginnen we echt te merken dat de dagen (iets) langer worden, met name omdat de zon dan steeds iets later ondergaat.

In deze 'donkere' periode van het jaar zijn we gewend terug te kijken op de resultaten van het afgelopen jaar en vooruit te kijken op het nieuwe jaar. Zo krijgen we vanuit IVN-landelijk de vraag wat we vorig jaar aan activiteiten hebben georganiseerd en hoeveel mensen we hiermee hebben bereikt, de zogenoemde 'bereikmeting'.

De vragen gaan over de verschillende soorten activiteiten die we organiseren en de aantallen mensen die

we daarmee bereiken. Zoals ook uit het overzicht van de IVN-werkgroepen op de laatste pagina van Blad blijkt, organiseren we veel reguliere wandelexcursies verspreid over onze regio. Het schatten van de aantallen deelnemers aan de reguliere en de betaalde wandelexcursies (o.a. voor PWN) is enigszins nattevingerwerk: met ongeveer 160 excursies komen op ruim 1600 deelnemers. Specifiek voor kinderen onder de 12 jaar zijn de scholenwerkgroep, de mussen-

werkgroep en de strandwerkgroep zeer actief. De aantallen worden goed bijgehouden: voor ruim 25 basisscholen werden 130 natuur gerelateerde lessen georganiseerd waaraan zo'n 3000 kinderen meededen. Publieksactiviteiten, zoals de vlinderdag en de paddenstoelendag, trokken vorig jaar zo'n 900 bezoekers, waarvan ongeveer de helft kinderen. Een heel andere doelgroep zijn de licht-dementeren die via de Natuurkoffer de natuur beleven. Zestien keer ging vorig jaar

de Natuurkoffer naar een instelling waardoor 240 mensen een leuke ochtend werd bezorgd.

We hebben in het afgelopen jaar natuurlijk nog meer gedaan als afdeling, maar deze column moet geen jaarverslag worden. Belangrijker is ons doel: mensen de liefde voor en het belang van de natuur mee te geven. En dan zijn aantallen belangrijk, maar voor de impact die we maken is misschien wel belangrijker dat we zoveel enthousiaste, gedreven en kundige vrijwilligers hebben. Daar past een welgemeend compliment voor al deze vrijwilligers bij.

Dat brengt me op het vooruitzien. De natuur staat behoorlijk onder druk en het is meer dan ooit van belang dat we als IVN onze educatieve rol blijven vervullen. Kennis overbrengen over de schoonheid en het belang van de natuur, voor een vitale, groene samenleving, het behoud van biodiversiteit en gezonde voeding, is een 'opdracht' die we graag voortzetten. Uiteraard zullen we veel van de hierboven genoemde activiteiten als IVN Noord-Kennemerland ook dit jaar voortzetten. Als je zin hebt om je aan te sluiten bij een van onze werkgroepen dan ben je zeker welkom (neem contact op met de coördinator van de werkgroep zoals vermeld op de achterpagina van Blad). Want om alles in de lucht te houden en om nieuwe

activiteiten te ontwikkelen hebben we zeker versterking nodig. In het kader daarvan gaan we dit jaar ook weer een nieuwe natuurgidsenopleiding (NGO) voorbereiden. Dat is iets van een langere adem. Dit jaar zal het docent-/mentorteam het programma van de NGO voorbereiden waarmee we dan begin volgend jaar hopen te starten. Nieuwe natuurgidsen gaan bestaande werkgroepen versterken maar kunnen ook nieuwe initiatieven starten. We hopen in de tweede helft van dit jaar de werving van gemotiveerde cursisten te starten. Wil je nu al je belangstelling kenbaar maken, stuur dan even een berichtje aan natuurgidsenopleiding@ivnnkl.nl.

Vooruitblik op het nieuwe jaar!

IVN-WEEKEND "HET NIEUWE LAND" OMGEVING URK

Het IVN-weekend, waarbij alle IVN-ers van Noord-Kennemerland welkom zijn, is op 29-30-31 augustus 2025. Ben je nog niet eerder mee geweest? Probeer het eens! De IVN-weekenden staan garant voor veel natuurbeleving en gezelligheid! We gaan overnachten in een groepsaccommodatie op: Vakantiepark 't Urkerbos, Vormtweg 9, 8321 NC Urk

Tel: 0527687775
receptie@urkerbos.nl

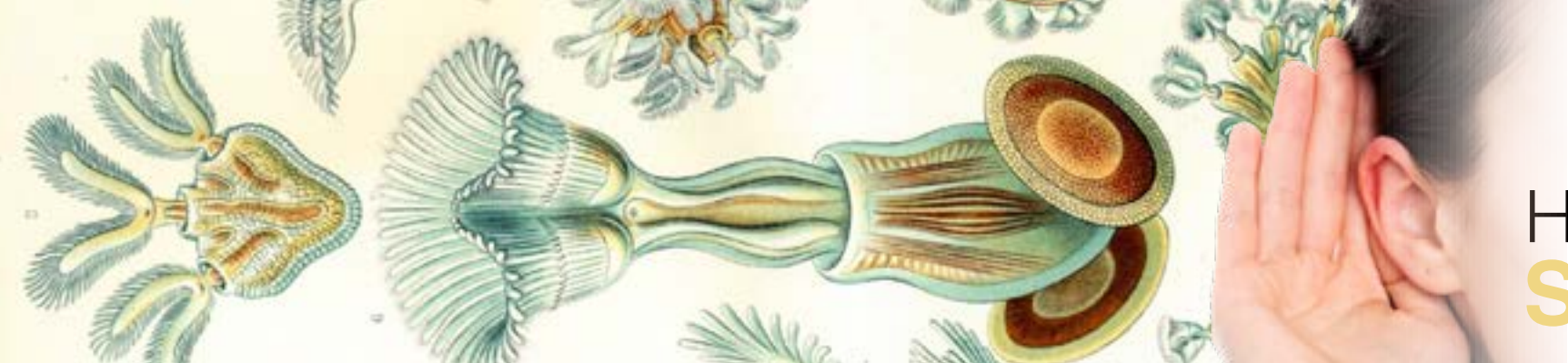

- De groepsaccommodatie ligt op een afgesloten gedeelte van het vakantiepark. We hebben de beschikking over een eigen tuin en parkeerplaats.
- Dichtbij onze accommodatie zijn er een wasgelegenheid, een kampvuurplek en een barbecueplek, waar we gebruik van kunnen maken.
- Op het park zijn aparte huisjes te huur, zoals een trekshut of chalet (4- en 6-persoons). Het is ook mogelijk je eigen tent, caravan of camper op de camping te plaatsen. Indien je daar gebruik van wilt maken, wil je dit zelf regelen met de receptie van het park en het ons laten weten?

- De kosten van het weekend bedragen € 225,- p.p. inclusief, ook als u geen gebruik maakt van de groepsaccommodatie om te overnachten.
- Te betalen vóór 1 juni 2025 op rek. nr. NL29INGB0001667413 t.n.v. IVN Noord-Kennemerland. Graag vermelden: Het Nieuwe Land weekend.
- Vrijdag verzamelen we om 16:00 uur bij de groepsaccommodatie en ontmoeten we elkaar bij koffie/thee en wat lekkers. Na het diner gaan we op "Struun en Kruidentocht" o.l.v. kruidenvrouw Antje Kaptein.
- Zaterdag lopen we met boswachters van Natuurmonumenten het Urkerbos in. Zij weten van alles over de plaatselijke flora en fauna. In de middag gaan we naar het oude vissersdorp Urk, waar we een Ginkiestocht maken. Twee gidsen zullen ons van alles vertellen over het leven vroeger en nu en specifiek over de vele steegjes. We bezoeken ook de visafslag, waar we van alles te weten komen over de vissen en ander onderwaterleven in het IJsselmeer en de randmeren. Eenmaal terug bij onze accommodatie hopen we de maaltijd buiten te kunnen gebruiken.
- Zondag staat in het teken van "Het nieuwe Land". We krijgen een rondleiding in museum Schokland en het buitengebied ervan, dat tot het Unesco Werelderfgoed behoort. Daarna vertrekken we naar het Bomenarchief bij de plaatsen Dronten en Kampen. Het doel van deze genenbank is om oorspronkelijk plantmateriaal te verzamelen en veilig te stellen, zodat de biodiversiteit voor nu en later wordt veiliggesteld. Na de lunch neemt een boswachter van Staatsbosbeheer ons mee naar De Werkschuur, waar de zaden van de bomen worden geschoond en opgeslagen in de diepvries. En natuurlijk worden we ook buiten door het bomengenengebied geleid.

OPGEVEN BIJ:

Marja Apeldoorn
marjaapeldoorn@concepts.nl
072-5338328 of 06-30820225 of
Peter en Marijke Brouwer
072-5716189
Of 06-53939697 (Peter)
06-10695013 (Marijke)

HOOR DE STEM VAN DE NATUUR!

Daniëlle de Waal

Waar heeft de bontbekplevier in Camperduin last van ...

Waar maakt de zeekraal op Texel zich zorgen over ...

Wat zou het Purmerbos ons willen vertellen ...

Wat wil de roerdomp in het Twiske...

Waar wordt het Haarlem's klokkenspel blij van ...

Vijf iconische Noord-Hollandse soorten laten hun stem horen op een inspiratie bijeenkomst in de Cultuurkoepel in Heiloo op 6 november 2024. Luister naar hun verhalen en wensen. En denk mee met de ruim 80 natuurliefhebbers, ondernemers, kunstenaars, wetenschappers, politici en bestuurders die zich laten inspireren en samen aan de slag gaan om de natuur een sterkere stem te geven in ons dagelijkse doen en laten en die heel concreet vervolgstappen willen zetten.

Hoe mooi zou het zijn als deze beweging steeds groter wordt en meer leven een stem krijgt.

Dit is een kleine impressie van de diversiteit aan stemmen die je in de koepel kon horen.

Jan Dijkstra, directeur bestuurder van IVN, is blij met het initiatief ontstaan vanuit de IVN- gidsenopleiding in Noord-Kennemerland en omarmd door de tien Noord-Hollandse IVN-afdelingen en Groene Bondgenoten. 'Toen ik voor het eerst deze verhalen las dacht ik dit geeft een heel ander perspectief op de natuur. Door op deze manier een stem te geven aan de natuur, vanuit de soorten geschreven, wordt het heel invoelbaar. Het laat de verbondenheid zien in de natuur. Mensen zijn ook allemaal verbonden, al voelen we dat misschien niet zo. Maar bij de natuur is het wel heel duidelijk en dat zit ook in deze verhalen. Hiermee worden bij wijze van spreken nieuwe ogen aan de mens gegeven. De natuur staat er niet best voor op allerhande plekken. Ook de aandacht voor de natuur laat flink te wensen over. Met elkaar de schouders zetten onder herstel van de natuur is steeds ingewikkelder. Daar hebben we echt wat te doen. Deze verhalen helpen daarbij denk ik. Want vanuit dit perspectief ontstaat er iets van ruimte. Ook mensen die misschien niet zozeer in onze natuurbubbels hebben gezeten kunnen aansluiten en bijdragen.'

Directeur Natuur van het ministerie van LNV, Geertje van Hooijdonk, vertelt dat ze ook meteen enthousiast was om mee te doen. Ze benadrukt hoe belangrijk de natuur voor ons is, die voorziet in schoon water, schone bodems, helpt tegen hittestress. "Niet iedere keer stukje eraf, stukje minder, zoals we de afgelopen jaren met elkaar hebben gedaan. Ik geloof heel erg in de stem van de natuur en de natuur ook volwaardige rechten geven. Het is moeilijk, want de soorten die hierin beschreven staan praten niet actief tegen ons. Ze maken wel geluid en maken zich wel zichtbaar, maar dat is blijkbaar niet voldoende om daar vervolgens iets mee te doen. Door in de huid van die verschillende soorten te kruipen wordt de natuur nu als volwaardige partner neergezet. Een heel mooi initiatief dat ik zeker ook met mijn collega's bij de Rijksoverheid ga delen. Ik ga naar huis met het idee, we moeten het gewoon gaan doen."

Marco WieseHahn, wethouder in de gemeente Bergen waar de bontbekplevier op het strand is gehuisvest. "Ik hoor een heel helder signaal vanuit dit heel bijzondere vogeltje waarvan nog maar 400 paartjes in heel Nederland broeden. Wij hebben afgelopen jaar zeven nestjes mogen faciliteren waar helaas nog maar vier pullen uit vliegklaar zijn geraakt. Als gemeente voelen we die verantwoordelijkheid." De bontbekplevier is daar blij mee en laat ons voor komend voorjaar alvast weten dat ze vooral veel last heeft van loslopende honden op het strand bij Camperduin. Karen Jongsma, sectormanager van de Provincie Noord-Holland vindt het initiatief heel goed passen bij het provinciale beleid om vrijwilligers en burgers nauwer te betrekken bij groen de komende jaren. Landschap Noord-Holland en IVN Noord-Holland zijn daarin nauw betrokken.

Hoe geef je de roerdomp een stem als deze vogels graag een rietmoerasplekje willen hebben in het Twiske om

ongestoord te kunnen broeden in de lente en ze daar last hebben van festivalgangers in hun broedseizoen? Je kunt bezwaarschriften indienen... Maar er wordt ook gepleit voor een meer positieve insteek. Een burgerberaad? Of een plekberaad voor de toekomst? En de 4m's, masseren, motiveren, monitoren, multidisciplinair. "Heel waardevol om deze lokale verhalen vandaag te horen", zegt Conny van Straalen van D'66. Of de gouden driehoek per gemeente in NH? Heel interessant: minimaal een ecooloog per gemeente, benutten van de Nationale databank Flora en Fauna en niet als laatste, per gemeente een passende vorm van overleg met groene bondgenoten. Een overlegplatform om zaken te delen over beleid, uitvoering en toezicht. Erik te Winkel van Hortus Alkmaar, Frank Velthuis van Vogelbescherming/Groene Bondgenoten, Ron de Goede van Wageningen Universiteit en vele anderen dragen concrete suggesties aan.

Arita Baaijens neemt een zaal vol aanwezigen mee in een inspiratiesessie natuurbeleving. Via deep mapping worden zowel meetbare als niet meetbare aspecten van het landschap in kaart gebracht. Ze benadrukt een meer respectvolle relatie met de natuur. En vertelt dat zij een nieuwe organisatievorm onderzoekt voor de Noordzee, de zee-zoop, waarbij mensen en de Noordzee met elkaar samenwerken, er niet alleen maar over de Noordzee wordt gesproken, maar met de Noordzee.

Het blijft niet bij woorden, de zilte smaak van zeekraal en kleurige zilte veganistische oesters met zeebanaantjes, ijskruid en eetbare bloemetjes, kaviaar op basis van zeewier en agar agar, van Sabien Bosman van IVN Texel mogen ook geproefd worden.

Sabien aan het werk

Kunstenaar Marlijn Bouwman onderzoekt hoe wij mensen opnieuw kunnen leren luisteren om de natuurstem te verstaan. Ze maakt kunst en pleit voor een natuurinclusieve aanpak vooral ook van de grote bedrijven als Tata Steel.

Kunstenaar Samm Lewis van het Ecodorp Bergen neemt de aanwezigen op betoverende wijze mee in haar patronen van de tien Noord-Hollandse natuuriconen en met haar geluidsinstallatie om echt naar meegebrachte planten te communiceren. Het Purmer bos en het belang van water wordt poëtisch in het zonnetje gezet door Louis Boersma van IVN Waterland.

Samm Lewis bij de planten, met de kunstpatronen

De festivalfilm 'Het wandelende bos' is een inspirerend voorbeeld van krachtige verbeelding en beweging. Bruno Doedens, Floris Leeuwenberg en Rose Casella hebben met de film het bewijs geleverd: bomen in de stad voegen veel waarde toe. 'Mensen huilden toen het wandelende bos weer de stad uittrok'. 'En deze impact willen zij in 2025 en daarna doorzetten met de Circle4Change, een nieuwe Europese verbinding, landschapskunst met verjaardagsbomen die in 2025 met een fietsend team met boom ook door Noord-Holland trekt'.

Foppe de Haan, IVN natuurgids en initiatiefnemer sluit de bijeenkomst af: "Dank voor jullie inspirerende en actieve inbreng vandaag en dank voor de vele suggesties om de natuurbeweging van onderop, samen met krachtige verbeelding voort te zetten en onze droom te realiseren. It giet oan!"

Meer informatie is te lezen in Stem van de Natuur, een publicatie van de Noord-Hollandse IVN afdelingen en Groene Bondgenoten. Samen hebben ze in heel Noord-Holland 10 soorten, planten, bomen en dieren, uit hun omgeving geïnterviewd en hun verhalen, feiten, zorgen en wensen verzameld.

Zie <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/stem-van-de-natuur/>.

De Agenda 2025 Stem van de Natuur met 12 vervolgstappen is nu ook beschikbaar via internet of via een mail aan stemvandenatuurnl@gmail.com

Foto's: © Wim de Groot: Roerdomp (*Botaurus stellaris*) en Bontbekplevier

"minder recreatiedruk in mijn broedperiode"

"kies voor de zeewaartse kustverdediging en breder strand"

Eilandspolder

Tussen de polders Beemster en Schermer ligt de Eilandspolder. In deze polder vind je veel afwisseling tussen ruigten, rietland en moeras. Laagveen is gebonden aan de hoogte van de grondwaterstand: het wordt alleen onder water gevormd. Het is dan ook vooral te vinden in moerasgebieden in het westen van het land. Laagveen bestaat uit afgestorven resten van moerasplanten en bomen. Dode planten en resten ervan die in het water vallen, zijn afgesloten van zuurstof en verten niet. Als het laagveenpakket boven de grondwaterspiegel uitkomt, vindt er geen veenvorming meer plaats. Het restmateriaal oxideert en vergaat, tenzij er veenmos (*Sphagnum*) gaat groeien. Veenmos is een plantje dat veel water kan vasthouden en de waterspiegel met behulp van regenwater kunstmatig hoog houdt. Het veen dat dan gevormd wordt heet geen laagveen meer, maar hoogveen. Lokaal kan er dus op laagveen hoogveenvorming plaatsvinden.

Landschappelijk en cultuurhistorisch kun je de polder in een westelijk en een oostelijk gebied indelen. Het grootste deel van de polder zijn graslanden. In het oostelijk deel is het gebruik van verschillende gras- en rietlanden gestaakt en zijn droge, soortenarme rietruigten ontstaan. Dit artikel gaat over het oostelijk deel.

Pioniervegetaties

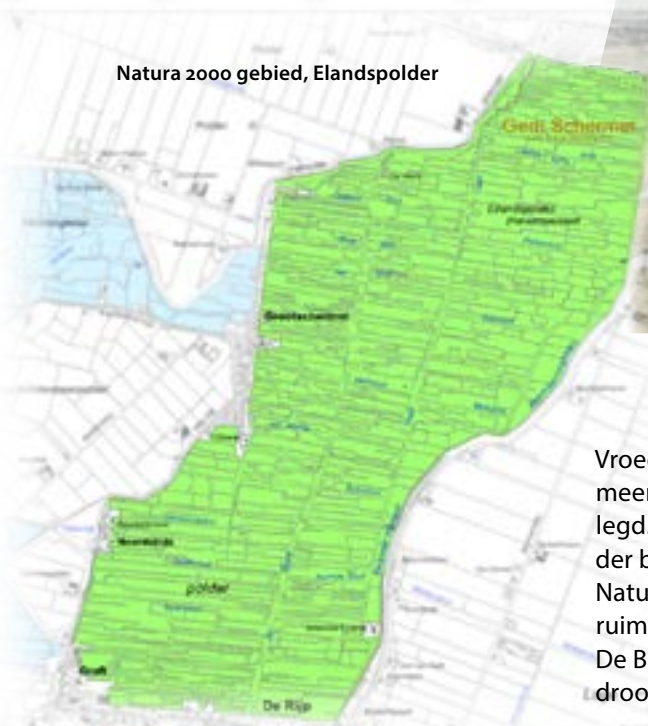
Riet en kleine lisdodde vormen pioniervegetaties langs slootkanten. Dat zijn habitat voor rietzanger, kleine karekiet en rietgors. Staatsbosbeheer laat bepaalde stukken met overjarig riet staan, zodat de roerdomp, bruine kiekendief en snor er kunnen broeden. In het najaar laat de waterral zich

heen, enz. Ook zijn er mooie plekken met kleine watereppe, moeraswalstro, watermunt, zomprus en ruwe bies slootjes.

Veenmosrietlanden

Het bescheiden areaal aan veenmosrietlanden breidt zich langzaam uit. Veenmossen zijn trendsetters. Kam-

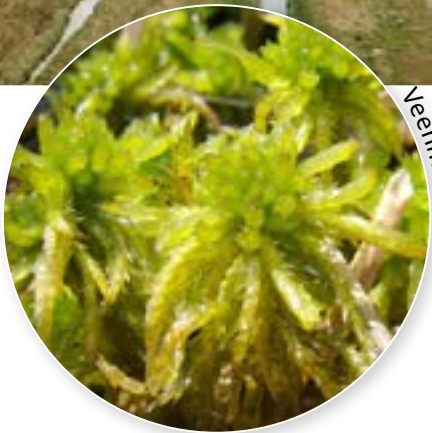
varen, ronde zonnedauw, vuurzwammetjes, waternavel, ruwe bies, zwarte zegge, kruipganzerik, smalle stekelvaren en reukgras hebben zich er stevig gevestigd. Moerasviooltje, zompzegge, veenpluis, koningsvaren, kruipwilg en welriekende nachtorchis zijn er in mindere mate present. Bij plekken met reliëf kwam ik veenreukgras, bevertjes,

Vroegere mensenhanden hebben meertjes, sloten en vaarten aangelegd. In de dertiende eeuw is de polder bedijkt. De Eilandspolder is een Natura 2000-gebied. De polder ligt ruim twee meter beneden zeeniveau. De Beemster en de Schermer zijn droogmakerijen en liggen nog lager.

Willem Rol

Willem Rol leefde van 1954 tot 2024. Hij was een voorvechter voor het behoud van Natura 2000-gebieden. Jaar in jaar uit trok hij de veentjes in om tellingen uit te voeren, zo ook in het oostelijk deel van de Eilandspolder. Dat deed hij in 2023 voor de derde keer.

Veentjes van de Eilandspolder (2023)

De veentjes in het oostelijk deel van de Eilandspolder (Staatsbosbeheer) heb ik in 2023 geïnventariseerd. Het merendeel van de veentjes ligt als 'kralenkettingen' langs de Gouw en de Delft (twee brede sloten).

Echte koekoeksbloem
Ivar Leidus | Licentie CC BY-NC-SA 4.0

er soms horen. Ruigere rietlanden met harig wilgenroosje, leverkruid of een struik zijn favoriet bij de bosrietzanger. Cetti's zanger zaten in moeras struwen met bramen.

Bloemrijke rietlanden

Het aandeel van bloemrijke rietlanden is gerevitaliseerd, dankzij het beheer. Echte koekoeksbloem, gevleugeld hertshooi en pinksterbloem gedijen goed. Rietorchissen zijn massaal toegenomen. In dit verlandingsstadium vinden we kale jonker, echte valerian, gewone engelwortel, ruwe bies, moerasvaren, gele lis, watermunt, blauw glidkruid, kattenstaart, egelboterbloem, waterpunge,

gewoon biggenkruid, veelbloemige veldbies, gewone brunel, tweerijige zegge, kamgras, smalle weegbree en/of welriekende nachtorchis tegen.

Weidevogels

Veldleeuweriken (naar schatting 30 à 40 territoria), kluten (ongeveer 12 broedparen) en een bescheiden broedkolonie visdiefjes en kokmeeuwen passen perfect bij dit weidevogelgebied. De vertrouwde zang van veldleeuweriken die uit het zicht naar de hemel opstijgen maken het landschap compleet.

Het oostelijke deel van het gebied is aangemeld als Habitatrictlijngebied voor de habitattypen ‘Overgangs- en trilvenen’, ‘Ruigten en zomen’, de soorten noordse woelmuis, bittervoorn en kleine modderkruiper. Van de overgangsvenen en trilvenen komen, net als in de andere Natura 2000-gebieden in het midden van Noord-Holland, alleen veenmosrietlanden voor. Zowel jonge stadia, die gevormd worden door het koekoeksbloemrietland (*Lychnido-Hypericetum tetrapterii*) als oudere stadia van het veenmosrietland (*Pallavicinio Sphagnetum*) zijn aanwezig. De grootste oppervlakten liggen in het oostelijke gedeelte, aan weerszijden van de noord zuid lopende tochtsloten De Gouw en De Delft. Echter ook in het westelijke deel van het gebied - dat niet als Habitatrictlijngebied is aangewezen - komen langs de kleine meertjes en brede sloten enkele goed ontwikkelde koekoeksbloemrietlanden en veenmosrietlanden voor.

Veenmosrietland

Veenmosrietland is een bijzondere plantengemeenschap. Zoals de naam veenmosrietland al zegt, bestaat dit habitatype uit rietlanden waarin veel veenmossen groeien. Maar daarnaast horen er ook kenmerkende plantensoorten als kamvaren, elzenmos, ronde zonnedauw en moerasviooltje in thuis. Als deze soorten ontbreken noemen we het geen veenmosrietland maar een rietland.

Ecologisch gezien is het veenmosrietland een buitenbeentje. Er groeien namelijk zowel soorten die van een voedselarme bodem afhankelijk zijn als soorten die de voorkeur geven aan een voedselrijke omgeving. De bodem bestaat uit een laag van veenmossen en ijle rietvegetatie die op een drijvende mat van moerasplanten groeit. Als het riet jaarlijks wordt gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd, dan raakt de bodem steeds

meer voedingstoffen kwijt. Na verloop van tijd gaan er dan meer veenmossen groeien, die langzamerhand de gehele bodem bedekken. Veenmossen kunnen veel regenwater vasthouden, waardoor er in het drijvende rietland een laag met voedselarm water ontstaat: de regenwaterlens.

Meer lezen:
www.noord-holland.nl: Samenvatting
beheerplan Eilandspolder.

goudplevier

Grutto

ALLEDAAGSE
VLINDERS

– deel 13 – **Groot koolwitje** (*Pieris brassicae*)
(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)
Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. Onderzoek in Zuid-Holland liet zien dat in stedelijke gebieden slechts één op de vijftig witjes een groot koolwitje is.
2. De soort kent een duidelijke geslachtsdimorfie. De vrouwtjes tonen op de bovenkant van de vleugels twee zwarte stippen die bij de mannetjes ontbreken.
3. Tijdens de paring scheidt het mannetje een vieze geur af die het vrouwtje onaantrekkelijk maakt voor andere mannetjes. Zij kan vervolgens in alle rust haar eitjes afzetten.
4. Mijn persoonlijke fenologische datagrenzen in de Noordkop zijn 5 april (2024) en 5 oktober (2012 en 2019).
5. Steeds vaker komen poppen al in september uit. Zij zorgen voor een derde generatie. In 2024 was deze zelfs groter dan de zomergeneratie.
6. De gemiddelde duur van de stadia is voor ei 6, rups 19, pop 13 en vlinder 20 dagen. Het vrouwtje produceert gemiddeld 1100 eitjes met een gemiddelde groepsgrootte van 45.
7. Zij zet haar eitjes in een pakket af. Dat doet zij alleen op een grotere plant omdat anders de plant is kaal gegeten voordat de rupsen volgroeid zijn.
8. De rupsen zijn waargenomen op meer dan 80 verschillende voedselplanten, vooral op look-zonder-look, zand- en zeekool en judaspenning, alle uit de familie van de brassicaceae (kruisbloemigen), waaraan de wetenschappelijke soortnaam is ontleend.
9. Als een koolplant wordt aangevreten door de rups scheidt de plant een geurstof uit. Een sluipwesp ontvangt dit signaal en legt haar eitjes in de vorm van wollige cocons in de rups. Vroeger werden deze wel als rupseneieren beschouwd. De rups overleeft dat niet en de plant is daarmee beschermd tegen verdere vraat.
10. Soms treedt een massale verplaatsing op, zoals in 1986 langs de Afsluitdijk. Deze verplaatsingen maken het groot koolwitje nog geen trekvlinder.

groot koolwitje (man) 18 april 2017
Alkmaar-Geestmerambacht

groot koolwitje (vrouw) 14 mei 2018
Noordhollands Duinreservaat

Foto's: Ruud Costers

HEIDESLAK

Natasja Nachbar, boswachter PWN Noord-Hollands Duinreservaat

DE TELOORGANG VAN EEN TYPISCHE DUINSOORT

De naam heideslak doet iets vermoeden over de biotoop waarin je dit diertje zou verwachten: het heidelandschap op kalkarme bodem. Niets is minder waar, het is een landslak die leeft op kalkrijke zandbodem, zoals bijvoorbeeld in het kalkrijke deel van het Noord-Hollands Duinreservaat (NHD). Daar leeft het dier aan de randen van plekken met open zand. Plekken waar niet meer heel veel zand verstuift en die langzaam aan begroeid raken. Er omheen staan kleine duindoortjes, plukken helm en andere beschutting en voedsel gevende planten.

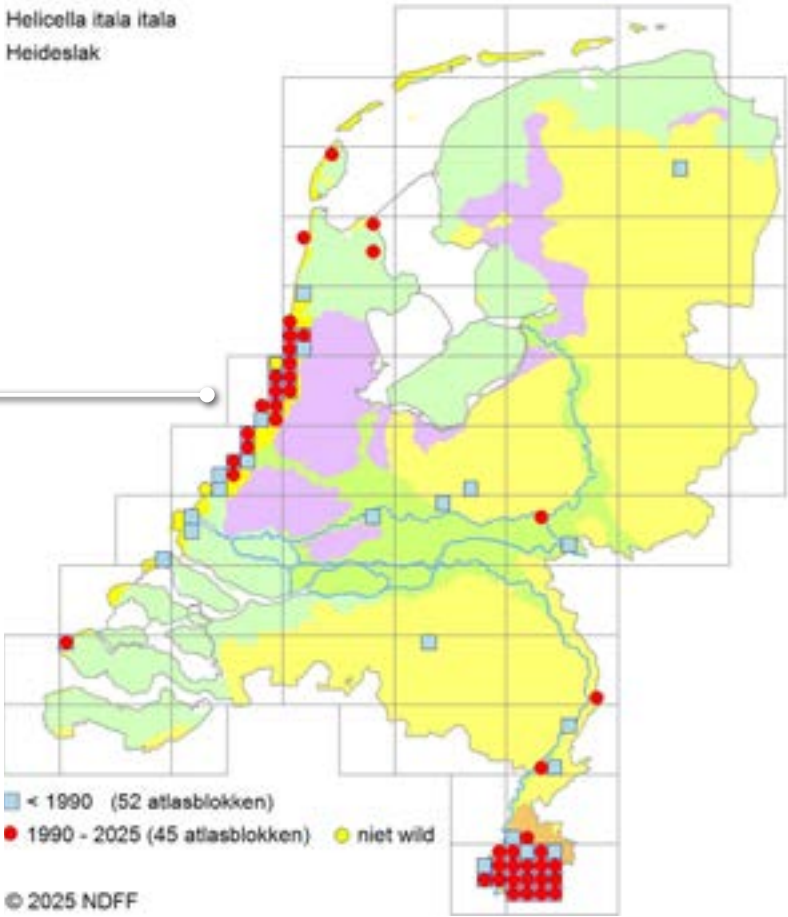
Herkenning en inventarisatie

De heideslak is een makkelijk te herkennen slak: behoorlijk plat met een enorme navel tussen de windingen van het huisje en een grote toeter-vormige 'mond' opening. Over de windingen loopt een brede, meestal lichtbruine streep en soms een paar smallere. Het huisje is alleen te verwarren met de afgevlakte duinslak, die ook een grote mond en dito navel heeft. Dit dier heeft wel een andere biotoop voorkeur en komt in het NHD eigenlijk niet voor.

Nu heb ik enige jaren geleden een sympathie opgevat voor deze onopvallende slak met die niet handige Nederlandse naam. Aanleiding daarvoor was de inventarisatie die we met een aantal boswachters ergens rond 2014 hebben uitgevoerd. Daarbij werden alle bekende vindplaatsen afgezocht op levende slakken en nog niet verweerde lege huisjes. En dan in een straal van 100m daaromheen geschikte plekken afzoeken. Die methode leverde destijds een goed beeld op van de

verspreiding van de soort in het NHD en de verhouding tussen levende slakken en verse lege huisjes. Alle waarnemingen zijn ingevoerd in Waarneming.nl en zodoende terecht gekomen in de Nederlandse Databank Flora en Fauna, ofwel NDFF. Deze is te raadplegen via www.Verspreidingsatlas.nl. Deze website fungeert als naslagwerk met informatie en afbeeldingen van duizenden soorten, gebaseerd op gevalideerde waarnemingen.

Verspreiding van de heideslak bron: Verspreidingsatlas.nl

Voorkomen

Uit de verspreidingskaart voor de heideslak zou je kunnen afleiden dat het voorkomen van deze soort stabiel is. De kaart laat zien waar de soort is aangetroffen, maar zegt niets over aantallen en of de waarneming levende dieren of lege huisjes betrof. De heideslak heeft de dubieuze eer om als 'bedreigd' op de Rode lijst te zijn beland.

Ook in de jaren na deze gestructureerde inventarisatie ben ik deze slak bij tijd en wijle blijven zoeken op nieuwe plekken. Zo nu en dan werd de slak daar ook gevonden, al dan niet levend. Leuke aanvullingen, maar geen goede inventarisatie, die helaas ook nooit is herhaald. De laatste jaren ben ik zelf dan maar weer op pad gegaan om opnieuw locaties en aantallen in beeld te brengen. De aanleiding hiervoor was dat ik in het duin, zonder er specifiek naar op zoek te zijn, gaandeweg steeds minder slakken of lege huisjes aantrof.

Zoekmethode

In najaar en winterperiode zoek ik op geschikte plekken naar de heideslak. Is dit de beste periode om deze slak aan te treffen? Nee, maar het is de periode dat ik tijd kan vrijmaken. De afgezochte locaties leg ik vast in een GIS-kaart (GIS = Geografisch Informatie Systeem) die ik op mijn gsm in het veld kan raadplegen en bewerken. Per locatie leg ik vast wat ik aantref: nul-waarnemingen, levende dieren, lege huisjes en de staat waarin zij verkeren. Dit laatste omdat de staat van een huisje een indicator kan zijn voor de periode dat de slak op deze plek voorkomt/is

voorgekomen. De huisjes verweren onder invloed van weer en wind en zijn zodoende een soort van tijdsaanwijding: lege huisjes zonder beschadigingen en met de kleurbanden erop zijn relatief vers, beschadigde en vooral brosse huisjes zonder kleurbanden zijn oud. Soms tref ik witte en zeer brosse huisjes aan in de rand van stuifplekken waar zij blootwaaien uit een oud, overstoven bodemprofiel. Die huisjes kunnen daar al honderden jaren liggen en zijn als fossiel te beschouwen. Alle waarnemingen van huisjes en levende dieren zijn vastgelegd in Waarneming.nl. Als ik kijk naar mijn waarnemingen, dan vind ik meestal oude verweerde, brosse huisjes. Verse huisjes met kleurbanden erop, zijn al zeldzamer en levende dieren tref vrijwel niet meer aan. Voor een deel is dat terug te voeren op de periode in het jaar dat ik ga zoeken. De heideslak is een dier dat overwintert als ei, zich in de loop van het jaar ontwikkelt, zich voortplant en in het najaar sterft. Niet zo gek om in de winterperiode minder levende dieren aan te treffen.

Trend

Terugkijkend in mijn overzicht van waarnemingen kan ik niet anders dan concluderen dat het niet goed gaat met deze soort in de duinen. Telde ik 10 jaar geleden nog '124 exemplaren, waarvan 29 levend en 95 verse, lege huisjes', kom ik de laatste jaren niet verder dan '3 huisjes, uitsluitend oud en bros'. Levende slakken worden nog maar zelden gezien. Nu speelt daar absoluut in mee dat ik op niet gunstige momenten ga zoeken en ook nog lang niet op alle geschikte locaties ben geweest, maar dan zou je nog wel verse, lege huisjes moeten aantreffen.

Helaas wordt dit beeld bevestigd door meer gestructureerd onderzoek in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD). Ook daar worden minder en minder dieren en huisjes aangetroffen. Over deze bevindingen is een verslag gepubliceerd in 'Spirula' het blad van de Nederlandse Malacologische Vereniging. De auteurs vermelden dat de

heideslak langs de hele kust achteruitgaat en vermoedelijk gaat verdwijnen. Alleen in Zuid-Limburg lijkt de soort stand te houden.

Discussie

De reden van deze sterke achteruitgang is niet helemaal duidelijk. Wel zijn er vermoedens over een aantal oorzaken. De meest voor de hand liggende is de algemene trend in de duinen waar stikstofdepositie de hoofdoorzaak voor is. Veel van oorsprong open en warme vegetaties zijn de afgelopen decennia dichtgegroeid met grassen en struiken, waardoor het microklimaat minder geschikt is geworden. Voor een soort die afhankelijk is van open gebied zal dit zeker een rol spelen. Aan de andere kant zijn er ook veel geschikte plekken ontstaan, al dan niet door actief beheer. Ook op deze plekken worden niet of nauwelijks huisjes gevonden. Ook de ontkalkende effecten van stikstofdepositie op de bodem kunnen een rol spelen. Tegelijkertijd lijkt dit in het kalkrijke deel van het NHD niet voor de hand te liggen. Het zand bevat daar, ook aan de oppervlakte, veel zichtbare schelpenresten van groot tot klein. Mogelijk spelen ook giftige stoffen zoals PFAS een rol. Vanwege 'seaspray' (inwaaien vanaf zee) is de concentratie PFAS in kustduinen hoger dan elders. Deze giftige stoffen hebben een negatief effect op het milieu.

Bron:
Kuijper, W, Goudzwaard, J. 2024, De laatste plekken met levende Heideslakken *Helicella itala* (Linnaeus, 1758) in de Amsterdamse Waterleidingduinen in Noordwijk. De verdwijning van een landslak uit het Nederlandse kustgebied, Spirula 439.

Kortom, een eenduidige oorzaak is niet te noemen. Wel lijkt eens te meer duidelijk dat de stikstofdepositie omlaag moet en dat we zuiniger op onze leefomgeving moeten zijn. Niet alleen voor de heideslak, maar voor alle natuur.

Dankwoord

PWN ecooloog Dick Groenendijk wordt bedankt voor het lezen van de concepttekst en het doen van waardevolle suggesties.

HERKENNEN (7)

Peter Boer

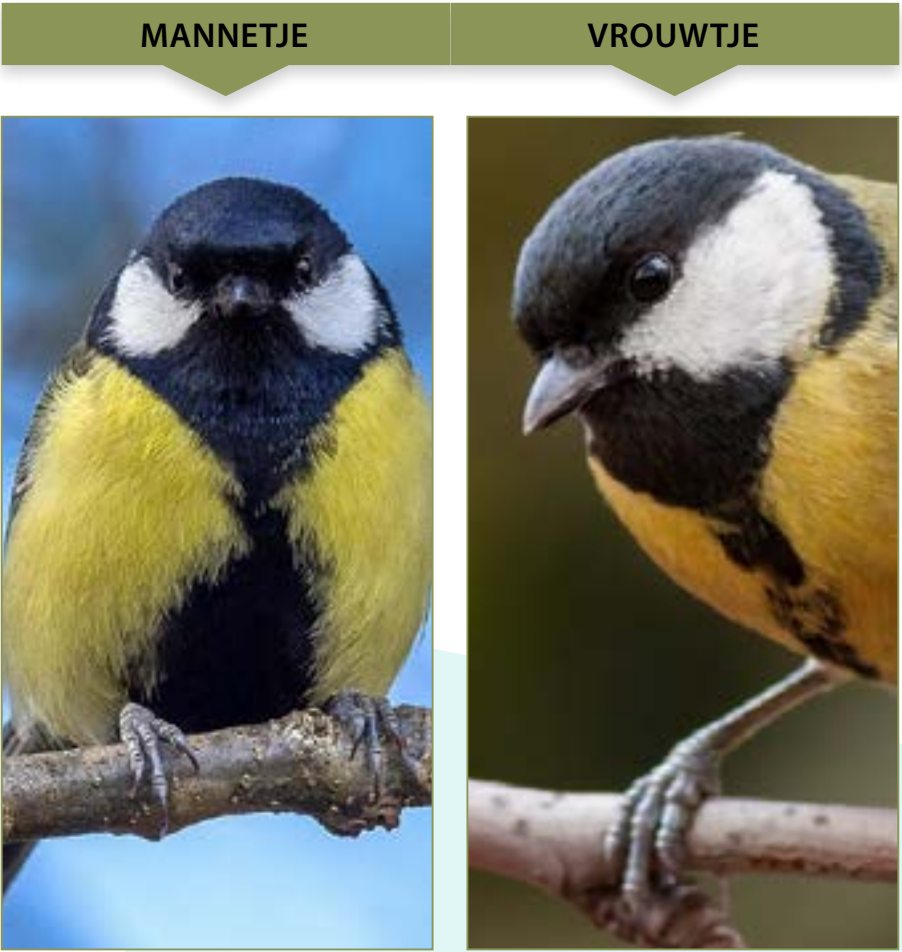
Er zijn talloze schimmel-, plant- en diersoorten die sprekend op elkaar lijken. En dus vaak opgezadeld worden met een verkeerde soortnaam. In de komende nummers van Blad pikken we er steeds een paar van uit. Als je weet waar je op moet letten, is het simpel.

Deze keer het mannetje en het vrouwtje van de koolmees

Bij de nestkastjes is het in deze tijd van het jaar een drukte van belang. Dat begon al in de winter. Inspecties van de kast. Even met de pootjes vastgeklemd aan de vliegopening. Kopje er even in en direct er weer uit. Dan misschien even in de kast kijken. Soms is dat gedrag alleen maar bedoeld om te zien of het een geschikte slaapplek is. Het kan ook bedoeld zijn als kandidaat kast om het broedsel in groot te brengen.

Maar wie voert de inspectie uit? Het mannetje of het vrouwtje? En wie slaapt in de kast? Het mannetje of het vrouwtje?

Het verschil tussen beide is betrekkelijk eenvoudig en met het blote oog, te zien. Het mannetje heeft een brede zwarte band van de kop tot tussen de poten, bij het wijfje gaat het om een smalle band.--

bron: https://en.wikipedia.org/wiki/Great_tit#/media/File:Birds_of_Sweden_2016_37.jpg

bron: <https://birdlifecyprus.org/%CE%B1utumn-bird-trapping-surveys-ongoing/>

Een leuke juffer in het Wildrijk

Freek Kalsbeek

Op 13 september jongstleden nam ik een kijkje in het zuidwestelijke gedeelte van het Wildrijk - een voormalige buitenplaats bij Sint Maartensvlotbrug - waar diverse wilde planten groeien en bloeien. Dankzij de diverse bloeiende planten zijn er vaak verschillende soorten insecten, waaronder veel dagvlinders te bewonderen. Er is ook een insectenhotel, wat diverse wilde bijtjes uitnodigt daarin hun eitjes te leggen. Sinds vele jaren wordt de tuin met passie onderhouden door Sylvia Leentvaar.

Bruine winterjuffer, vrouw

Die namiddag zag ik er verschillende soorten dagvlinders: klein koolwitje, klein geaderd witje, groot koolwitje, enkele dagpauwogen en atalanta's.

Toen ik de tuin verliet, zag ik een opvallende libel op een boomtak zitten.

Het was een soort die ik nog nooit eerder had waargenomen: lichtbruin, met donkere torpedovormige figuurtjes op het achterlijf.

Opvallend was, dat de vleugels niet zoals bij andere juffers, aan weerszijden van het lichaam waren samengehouden, maar slechts aan een kant.

Zo'n vale, opvallende juffer kon eigenlijk alleen maar een winterjuffer

zijn. En ik dacht aan een bruine winterjuffer. Het broertje/zusje de noordse winterjuffer is veel zeldzamer.

Deze waarneming heb ik op Waarneming.nl gezet, en de determinatie is daar als 'juist' bevestigd.

Het bijzondere van winterjuffers is, dat ze niet als eitje of larve overwinteren, maar als imago.

Daarin zijn bruine en noordse winterjuffers uniek.

In het vroege voorjaar vindt de voortplanting plaats en worden de eitjes in een ondiepe oeverrand tussen waterplanten afgezet.

De larven ontwikkelen zich binnen drie maanden tot imago's, die in de nazomer verschijnen.

Voor libellenbegrippen leven winterjuffers dan ook bijzonder lang: is de levensduur van libellen doorgaans enkele weken tot enkele maanden, de winterjuffers bereiken de leeftijd van maar liefst tien maanden.

De waarneming van deze bruine winterjuffer in het Wildrijk betekent een nieuwe soort voor dit gebied.

Kennelijk voldoet ook het Wildrijk dus aan de specifieke eisen die deze juffer aan haar omgeving stelt.

EEN NIEUWE KEVER VOOR HET DUINGEBIED

Pieter Korstanje

Het is de droom van iedere natuuronderzoeker: het ontdekken van een nieuwe planten- of diersoort. Eind vorig jaar was het mijn beurt. Bij het uitpluizen van wat strooisel dat ik in het Noordhollands Duinreservaat had verzameld, ontdekte ik de weidepriemkever. Die was nog nooit in het duingebied gevonden.

In de wintermaanden zijn er weinig insecten te vinden. Een paar jaar terug ben ik begonnen met het uitpluizen van strooisel dat ik buiten verzamel. Onder de binoculair is daar verrassend veel in te ontdekken. Vaak kom ik kleine slakkenhuisjes tegen, pissenbeddenfamilies, duizend- en miljoenpoten, of wat onvolwassen wantsen en cicades.

Tijdens de kerstvakantie had ik tussen alle binnenactiviteiten door de gelegenheid om even naar buiten te gaan en wat strooisel te verzamelen in het duingebied. Onder wat struikjes schraapte ik wat bij elkaar en nam het mee naar huis. Onder de binoculair kwamen er al gauw levende diertjes tevoorschijn. Ik vond een voorjaarshooiwagen, een kever met de naam tweevleksmalkop, een egelwegslak en een klein spinnetje met de naam gewone neon. Ik ontdekte nog een kevertje. Volgens de automatische soortherkenning van Waarneming.nl zou het om de tweevlekpriemkever kunnen gaan. De validator van Waarneming.nl. dacht eerder aan een weidepriemkever. Na het toevoegen van een extra foto en nogmaals een beoordeling en discussie van de validators, bleek dat het inderdaad om de weidepriemkever ging. Boswachter Wouter Bol van PWN meldde dat het om de eerste vondst van deze soort was in het Noordhollands Duinreservaat. Erg leuk om zo'n vondst te doen!

tweevleksmalkop

voorjaarshooiwagen

egelwegslak

weidepriemkever

REDDING MONUMENTALE EIK TEKEN VAN BESCHAVING?

Johan Bos

De KNNV heeft – in ieder geval tijdelijk – een monumentale eik in Alkmaar kunnen redden door de rechter in te schakelen. Hoe belangrijk is het eigenlijk om daar als vereniging zoveel energie in te steken? Laten we het antwoord eens proberen te vinden in de geschiedenis die mensen en bomen met elkaar hebben.

Er zijn aardig wat historische voorbeelden waarbij de mens zijn eigen lot verzegelde door ontbossing. In veel gevallen leidde de kap van bomen tot ernstige milieuproblemen, die op hun beurt gemeenschappen dwongen hun woongebied te verlaten. Het is zelfs zo erg dat het slopen van bomen en bossen leidde tot het uitsterven van hele beschavingen.

Paaseiland

Een van de bekendste rampen op dit gebied vond plaats op Paaseiland Rapa Nui. De Polynesische bewoners kapten vrijwel alle bomen op het eiland, waarschijnlijk om grote beelden (moai) te vervoeren en voor brandstof. De ontbossing leidde tot bodemerosie, verlies van vruchtbare grond en een sterke afname van natuurlijke hulpbronnen. Gevolg was: minder mogelijkheden voor landbouw en houtproductie, wat leidde tot hongersnood en sociale instabiliteit. Dit alles droeg bij aan de bijna totale ineenstorting van de lokale samenleving.

Maya's

Ook de Maya's kapten grote hoeveelheden bos en wel om ruimte te maken voor landbouw. Brandhout was een andere reden om bomen om te hakken. Daarnaast gebruikten ze veel hout om kalksteen te bewerken voor hun indrukwekkende tempels en steden. Gevolg: de ontbossing verergerde bodemdegradatie en droogte. Dit leidde tot verminderde landbouwopbrengsten en versterkte de milieuproblemen die sowieso al bijdroegen aan de ineenstorting van hun complexe beschaving.

Droog gekookt

Zelfs het machtige Romeinse Rijk maakte deze fout. De Romeinen kapten enorme bossen voor landbouw, mijnbouw, de legers en om de bouw van schepen en steden te ondersteunen. Vooral rond de Middellandse Zee werd veel vernietigd. Dit heeft nog steeds impact op de mediterrane landen. Neem Spanje: de gigantische ontbossing die daar heeft plaatsgevonden heeft het klimaat in het hele land

negatief beïnvloed. Als het hard regent spoelt het water versneld over de kale of droog gekookte bodem weg naar rivieren of de zee. Veel vruchtbare grond verdwijnt zo. Ook de wind doet een duit in het zakje.

Toegegeven, met technische hulpmiddelen kunnen we vandaag de dag overleven, maar de vraag is of zoveel ontbost gebied in heel Europa op de langere termijn een houdbare strategie is. Bomen zijn klimaatregelaars, luchtreinigers, bodembouwers, CO₂-zuigers, zuurstofproductoren, dierenhotels en nog veel meer. Redenen genoeg om ze te laten staan en/of er meer aan te planten.

Kettingreactie

Overmatige ontbossing leidt tot kettingreacties: bodemuitputting, voedseltekorten, instabiele ecosystemen en uiteindelijk de onleefbaarheid van een gebied. Duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen kan voorkomen dat we niet in dezelfde valkuilen terechtkomen als genoemde samenlevingen.

De redding van één monumentale eik lijkt op wereldschaal niet veel voor te stellen. Zie het echter als een stap voorwaarts in een bewustwordingsproces. Behoud van voldoende bomen en bossen laat zien dat een beschaving in staat is vooruit te denken. Als KNNV'ers weten we dat maar al te goed. Ondanks de door henzelf opgestelde wetten en regels lijkt de politiek zich hiervan echter nog steeds onvoldoende bewust. Het is daarom aan ons om ze er blijvend aan te herinneren.

Schorsingsverzoek_eik_Koekenbier_2024-12-19

WIE HELPT DE ALKMAARSE PAD?

Tijdens de paddentrek sneuvelen helaas veel padden. Weet u locaties waar de padden langs trekken? Kent u amfibietunnels die verstopt lijken? Wilt u een paddenwerkgroep beginnen? Help de pad en laat het ons weten

Paddenleed

Het "paddenseizoen" komt er weer aan. Padden trekken dan naar waterpartijen om eieren af te zetten. Op hun trektocht moeten ze wegen passeren. Een gevaarlijke onderneming: veel padden zullen weer sneuvelen bij deze oversteek of zullen in putten vallen en daar de dood vinden. Wat kan u doen om de pad te helpen?

Meld verstopte amfibietunnels

Gemeente Alkmaar heeft amfibietunnels onder wegen aangelegd, zodat de dieren veilig de overkant kunnen halen. Weet u een amfibietunnel die verstopt lijkt? Geef het door aan dierenwelzijn@alkmaar.nl

Meld geschikte locaties voor amfibietrappen

Om padden die in putten vallen de mogelijkheid te geven er weer uit te klimmen zijn amfibietrappen ontwikkeld. Gemeente Alkmaar wil op plaatsen waar veel padden in putten vallen deze amfibietrappen in de putten vastmaken. Weet u geschikte locaties die op de trekroute van padden liggen? Geef ze door aan dierenwelzijn@alkmaar.nl

Start een paddenwerkgroep

In Bergen en Heiloo bestaat al jaren een Paddenwerkgroep, maar in Alkmaar niet. Hoog tijd om ook in Alkmaar een paddenwerkgroep te starten om de padden veilig naar de overkant te helpen. Wilt u meehelpen om een paddenwerkgroep te starten? Geef uw mailadres door aan secretaris@animo-alkmaar.nl dan brengen wij de aanmelders met elkaar in contact.

Stichting Animo en gemeente Alkmaar werken samen om het milieu en dierenwelzijn in Alkmaar te verbeteren.

Rob Struyk, Stichting Animo, secretaris@animo-alkmaar.nl

Jaap Walhout, Gemeente Alkmaar, dierenwelzijn@alkmaar.nl

Kikker 1. Ruud Schouten

Groene kikker spec.2. Rob Struyk

Groene kikker spec.3. Rob Struyk

Foto: Rob Struyk - Rugstreeppad

Foto: Ruud Schouten - pad

KLEINE MOEITE, GROOT PLEZIER!

Klaas-Jan Koedijk, Marco Hoosbeek en Martin Kool

Het is bij ijsvogels alles of niets. Er zijn jaren van overvloed maar ook jaren van schaarste. Na een flinke periode met vorst en veel ijs decimeert de populatie enorm. In die zin doet zijn naam hem/haar geen eer aan. Na zo'n ijsperiode weten de overgebleven exemplaren de populatie in een paar jaar gelukkig weer op niveau te brengen. Mits koning winter in die periode verstek laat gaan natuurlijk. Ze produceren tot wel 3 legfels per jaar met maar liefst 6 á 7 eieren per legfel! Kijk dan schiet het lekker op. Nu wil het geval dat we al een paar jaar niet zo'n stevige vorst- en ijsperiode gehad hebben. Goed nieuws dus voor de ijsvogel. Die jongt lekker aan. Regelmatig kun je tegenwoordig een blauwe schicht over het water zien scheren. Ze produceren dan hun kenmerkende hoge fluitende roep waarmee ze zichzelf verraden.

Omdat al die exemplaren voor nageslacht willen zorgen, gaan ze op zoek naar een partner en een goede plek voor een nestje. En daar wringt soms de schoen. Ze maken hun nest in steile oevers en graven een flinke nesttunnel met aan het einde een nestkamer. Die steile oevers zijn schaars. Om ze wat te helpen doen vrijwilligers hun best om de juiste voorwaarden voor nestplekken te scheppen. Dat deden we bij de IVN-werkgroep Dijk en Waard jaren terug in het Park van Luna. Op een stille plek werd een mooi wandje aangelegd. Elk jaar werd het opgeknapt. Tot broedresultaat leidde het niet zover we weten. Toen kwam de klad erin. Onderhoud bleef achterwege en de vegetatie nam de toegang tot de ijsvogelwand weg. Twee jaar geleden zijn we weer begonnen met onderhoud. Overtollig riet verwijderen, de nestwand afsteken en de vegetatie snoeien. Niet bijster veel werk maar toch een uitdaging. Toegang tot de wand krijg je alleen via het water en riet groeit in een jaar behoorlijk hard. Eind november pakten we de klus weer op. Klaas-Jan

trommelde een paar werkgroepleden op, zorgde voor materiaal en goed weer! Met waadpakken het water in en aan de bak. Terwijl we druk bezig waren nam de ijsvogel letterlijk een kijkje. Hij (of zij) scheerde twee keer over ons heen om de boel te inspecteren. In anderhalf uur tijd was de klus geklaard en zagen we dat het goed was. Weer een (voor ijsvogels) goed toegankelijke en aan alle eisen voldoende ijsvogelwand.

En wat is er mooier dan dat je na ruim een week het wandje bezoekt en vrouw ijsvogel rustig heeft plaatsgenomen op de tak die we speciaal voor haar (en hem) hebben aangebracht. Nou, nog mooier is dat mevrouw ijsvogel een partner vindt en in het voorjaar een nestje in 'ons wandje' maakt. Kleine moeite, groot plezier toch!?

Voor en na de restauratie

GEMEEN (31)

Test je soortenkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. De namen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het op naam brengen van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de drie **soortnamen** én hun **gemeenschap**. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. Zullen er lezers zijn die de overeenkomst van deze soorten kunnen achterhalen? Wil je uiterlijk 10 april je mogelijke oplossing mailen naar ruudcosters27@gmail.com?

foto 1

foto 2

foto 3

Gemeen 30

De opgave van Gemeen 30 was een lastige. Een GEMEEN zonder goede oplossing zou ik als 'not done' beschouwen. Gelukkig bevatten vijf inzendingen de beoogde oplossing. Een pluim derhalve voor Peter de Greeuw, Mart van Zweeden, Tom Damm, Marja Apeldoorn en Kim Bakker. Freek Kalsbeek, Peter de Zwart, Rina Klous & Jacos Jes, Marian van der Laan en Jan Verkaik, die met een ook kloppende maar niet beoogde oplossing aankwamen, vonden na een zetje in de goede richting die oplossing ook. De determinaties steenloper, nonnetje en hop vormden geen probleem maar de overeenkomst vonden vijf andere inzenders niet. Zelf formuleerde ik deze als "De naam van een soort

binnen een bepaalde soortgroep is ook de naam in een geheel andere soortgroep". Mart van Zweeden en Jan Verkaik waren met 'homoniemen' kortbondig en slim.

1. plant hop is ook de naam van een vogel.
2. schelp nonnetje is ook de naam van een vogel.
3. vogel steenloper is ook de naam voor een overige geleedpotige.

Een lastige aflevering blijkt tot eveneens correcte, vindingrijke oplossingen te leiden. Freek Kalsbeek: Het zijn alle drie vogelnamen met in hun naam een 'o'.

Marianne Knip: Concentrisch. Veren van steenloper, lijnen over nonnetje en de bandjes van hop. Marian van der Laan: Grondsoort, Arenaria-zand, Limecola-slib en Humulus-humus. Johan Eilering: Cijfer 2. Twee poten, twee kleppen en tweehuizig. Johan Eilering: Ringen. De vogel is geringd, de schelp heeft ringen en de hop heeft ringvormige bellen. Johan Eilering: Zee. De steenloper aan zee, het nonnetje in zee en de hop heeft een zee aan bellen.

NACHTVLINDERS

Wim de Groot

Op de website van de KNNV Alkmaar-Den Helder is de volgende tekst te lezen: “KNNV Alkmaar-Den Helder heeft niet een echte insectenwerkgroep. Maar er zijn binnen de vereniging wel veel insectenliefhebbers”.

Voor deze “insectenliefhebbers” zijn de afgelopen vier jaar diverse ad hoc excursies georganiseerd door onze veldbiologisch secretaris, Pieter Korstanje. Vaak werd er dan ook een deskundige uitgenodigd, zoals Wilbert vd Kerkhof of Hans van Nieuwenhuizen. De verslagen hiervan zijn te lezen op de website van onze KNNV.

Diverse deelnemers van deze excursies zijn naast insecten in het algemeen ook speciaal geïnteresseerd in nachtvinders. Het afgelopen jaar werd het initiatief genomen om ook voor deze groep insecten gezamenlijke activiteiten te ontwikkelen. In wisselend kleine groepjes is er in de zomer van 2024 een tiental keren op diverse locaties naar nachtvinders gekeken.

Voor het lokken en zoeken van deze vaak bijzonder getekende insectengroep bestaan verschillende mogelijkheden. Van het gewapend met een zaklantaarn in de schemering struiken en bomen afzoeken, het plaatsen van een lichtval in eigen tuin, het zogenaamde “smeren” van een stroopachtig mengsel op bomen, het opstellen van een laken met sterke lichtbron tot aan het lokken met feromonen (“sekslokstoffen”).

Wij hebben de door veel andere nachtvinderaars gehanteerde methode gebruikt: een strak gespannen wit laken met daarboven een krachtige veel UV-licht uitstralende lamp. De stroomvoorziening werd in de meeste gevallen geleverd door een draagbaar aggregaat. Dit apparaat maakt wat lawaai maar door het zo’n 25 meter van het laken te plaatsen is het geluidsniveau acceptabel.

De allereerste keer (afgezien van een niet al te succesvolle koude late avond in Den Helder tijdens de 1000-soorten-dag) stonden we eind juni verwachtingsvol aan het begin van het Nachtengalenpad in Egmond. De PWN had bij uitzondering toestemming gegeven om daar een klein stukje van het pad af langs de bosrand te mogen staan. Later in het seizoen hebben we deze locatie nog twee keer bezocht. In totaal hebben we zes verschillende plekken gebruikt. Naast dit eerste, ook wel als “Kroonstad” bekendstaand gebiedje, waren dat het Voedselbos de Groene Oase, het terrein van de Heerenboeren Duinstreek, Par-

nassiapark (2x), amateurtuindersvereniging de Kromme Sloot en de parkeerplaats Diederik (2x) aan de rand van het Noordhollands Duinreservaat.

Zowel bij de Heerenboeren als bij het IVN-gebouw Parnassia konden we gebruik maken van de stroomvoorziening ter plaatse (waarvoor onze dank). We zijn begonnen met één opgesteld laken, maar er zijn avonden geweest dat we met twee gespannen en twee provisorisch opgehangen lakens hebben gewerkt. Zelfs een over de auto gedrapeerd wit stuk stof met lichtbron op het dak lokt de nodige nachtvinders, hebben we gemerkt.

Overigens worden op zo’n avond niet alleen nachtvinders aangetrokken maar er komen ook veel andere insecten op het licht af. Vliegen, muggen, kevertjes, sluipwespjes, etc. Iedere sessie levert een flinke “bijvangst” op. Later in het seizoen soms ook wat minder gewenste gasten zoals de ‘s nachts jagende hoornaar.

Tijdens alle avonden samen werden in totaal iets meer dan 250 verschillende micro- en macronachtvinders gezien. Een kleine selectie daarvan is op de fotopagina hier naast te vinden.

Het komende seizoen gaat het nachtvlingergroepje weer volop verder met haar activiteiten.

In Nederland leven meer dan 2400 soorten vlinders. Een groot deel daarvan zijn macro-nachtvinders (ongeveer 865 soorten) of micro-nachtvinders (heel kleine vlindertjes, ruim 1480 soorten). Er leven nu nog 53 soorten dagvlinders in ons land.

Het verschil tussen dag- en nachtvinders lijkt heel simpel: dagvlinders vliegen overdag en nachtvinders 's nachts. Maar dat is niet helemaal waar, want er zijn ook nachtvinders die overdag vliegen: de dagactieve nachtvinders (bron: de Vlinderstichting).

Vuursteenvlinder

Maisboorder

Gevlamde grasmot

Kameeltje

Kleine hermelijnvlinder

Klein avondrood

Hazelaaruil

Gestippelde houtvlinder

Walstropijlstaart

Roesje

Berkenbrandvlerkvlinder

Zilveren groenuil

Goudvenstertje

Kleine hageheld

Lieveking

Hagedoomvlinder

Blauw weeskind

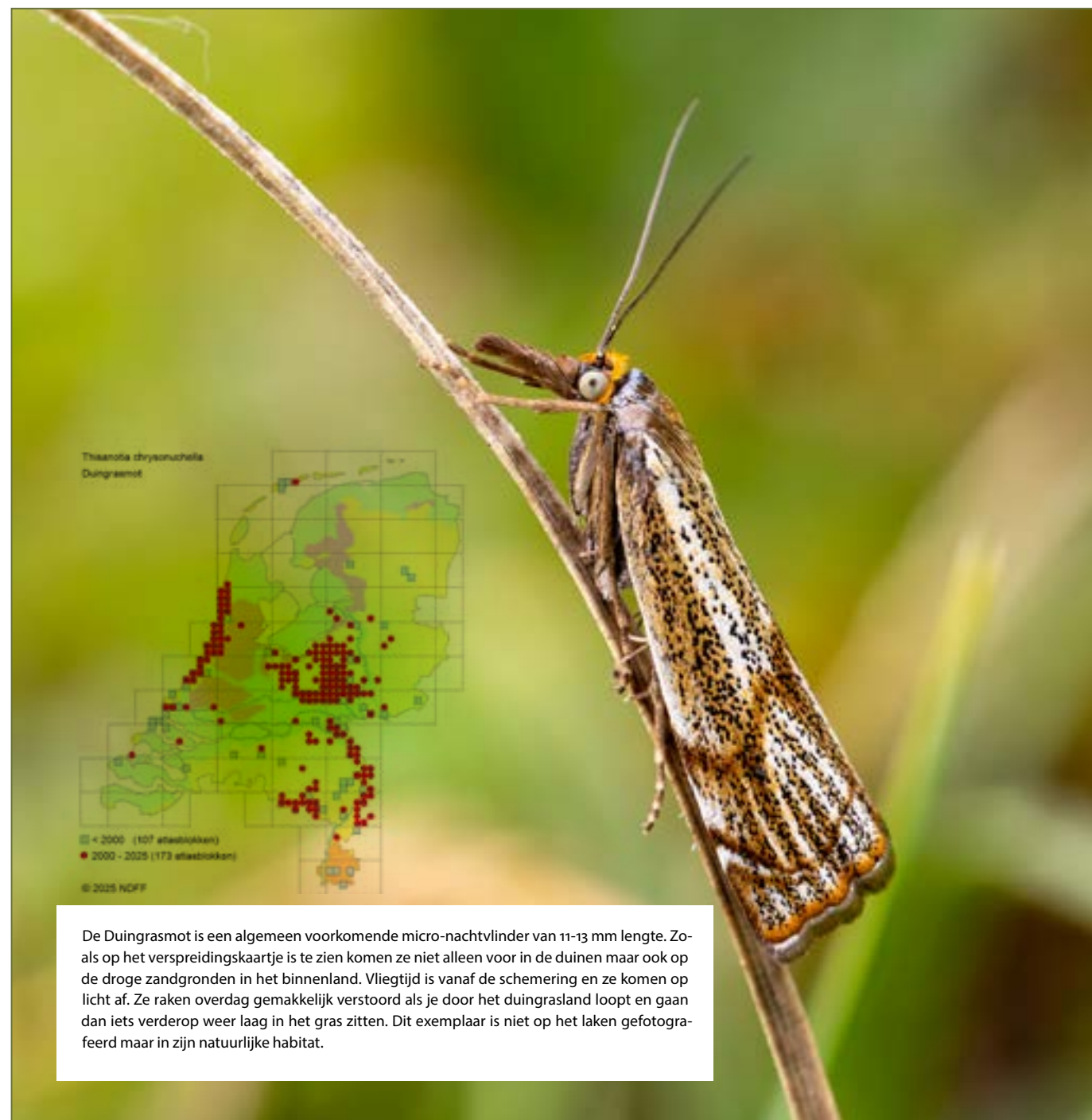
Blauw weeskind (onderkant)

Puntige zoomspanner

Schimmelspanner

KNNV-IVN Dinsdag – en Woensdaggroep

De programma's zijn te vinden in de Bladluis, de kalender en op de website www.knnv.nl/alkmaar; hier zijn ook eventuele aanpassingen te zien. De agenda's bevinden zich onder het kopje 'werkgroepen' bij dinsdag- respectievelijk woensdag-groep.

Coördinator Dinsdaggroep: Jannie Nijman, j.nijman66@upcmail.nl, tel. 06-12586146

Aanvang excursies 13.30 u., tenzij anders vermeld, einde ong. 16.30 u.

Coördinator Woensdaggroep: Marianne Knip mknip@jxm.nl tel. 06-14597021

Aanvang excursies: zie website.

26 MAART 2025 21:00 U.

Lezing Ofra en Ger

Lezing over Aruba the happy island

Ofra en Ger hebben verschillende keren Aruba mogen bezoeken voor een familie bezoek. Aruba zal niet veel door natuur liefhebbers bezocht worden, maar de naam Happy Island doet vermoeden dat het er prettig vertoeven is. Als je de vele Amerikaanse toeristen links laat liggen klopt dat ook aardig en is het mogelijk om er leuke waarnemingen te doen van mooie landschappen, Amerikaanse overwinteraars en de endemische holenuil.

Aruba is net zo groot als Texel en heeft wel wat meer inwoners namelijk 120000 tegenover 14000. Ook is het aanzienlijk duurder om er te verblijven. Dat bleek wel bij ons eerste bezoek aan Aruba toen wij een gids hadden gecontracteerd voor een half dagje tegen Amerikaanse prijzen. Verbaasd over het feit dat wij hem hadden geboekt omdat wij Hollanders waren (zuinig) werd het uiteindelijk een hele leuke excursie waar onze gids door het aangename gezelschap, de hele dag voor ons de tijd nam. We raakten wegwijs in the Spanisch Lagoen, Californian sanddunes, Arikok en het Bubali vogelreservaat, met veel visarenden, sunbirds, parakeets en endemische hagedissen.

Doordat we gebruik mochten maken van de 4 x 4 Nissan konden we zelf op safari en zo mooie beelden maken van de zandstranden bestaand uit poep van papegaavissen en verpulverd koraal, de kenmerkende dividi boom, vele vogels en anders moois. Dit alles te zien na de jaarvergadering van de KNNV

NB.Op woensdag 26 maart houdt de KNNV Alkmaar-Den Helder zijn ALV om 19.30 in de Don Boscozaal in Wijkcentrum Overdie

KNNV & IVN WERKGROEPEN

IJsvogelwerkgroep

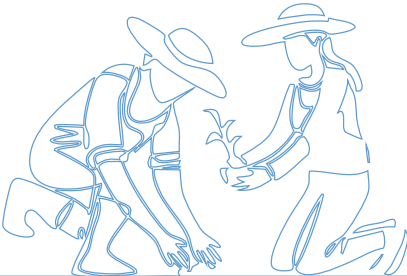
Coördinator: Rutger Polder, 1815jk232@hetnet.nl
Wie belangstelling heeft voor de IJsvogelwerkgroep kan contact opnemen met de coördinator, Rutger Polder.

Werkgroep Red de Hout

Werkgroep Red de Hout
Coördinator Johan Bos, voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Red de Hout streeft ernaar om de Alkmaarderhout, het oudste stadspark van Nederland, definitief een beschermde status te geven. Inmiddels is Red de Hout, opgericht in 2016, als 'Werkgroep Red de Hout' onder de vleugels gekomen van de KNNV Alkmaar-Den Helder. Dit versterkt de positie van Red de Hout en het betekent eveneens een bundeling van kennis en informatie. Wij denken dat een beschermde status hard nodig is om verdere aantasting van de natuur in de Hout tegen te gaan.

Mossenwerkgroep

Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl
De Mossenwerkgroep gaat in de herfst van 2024 weer op pad.
Excursies worden soms kort van tevoren gepland. Houd de website in de gaten!

Werkgroep Wimmenum

De gidsen van de werkgroep Wimmenum organiseren het gehele jaar door wandelingen op de eerste zondag van de maand in het duingebied ten noorden van Egmond aan den Hoef en Egmond aan Zee.
Start 10.30 uur aan het einde van het Nachtegalenpad bij het informatiebord van PWN in Egmond aan den Hoef.
Duinkaart nodig.
wimmenukl@gmail.com

Werkgroep Bergen aan Zee

In de zomermaanden – mei t/m augustus – wandelen we op de eerste woensdag van de maand. Deze start in de avond om 19.30 uur.
Van september t/m november en van februari t/m april is dat op de eerste zondag van de maand. Deze wandeling start om 14.00 uur.
Start bij het IVN Parnassagebouwte in Bergen aan Zee.
bergenaanzee@ivnnkl.nl.

Werkgroep Dijk en Waard

Wij organiseren wandelingen in het Park van Luna (4x per jaar), de Waerderhout (4x per jaar), Natuurbegraafplaats Geestmerloo (4x per jaar) en recreatie- en natuurgebied Geestmerambacht/Kleimeer (elke 1e zondag van de maand).
dijkenwaard@ivnnkl.nl

Strandwerkgroep

Coördinator: Wilbert Kerkhof, kerkhofo1@hetnet.nl
Excursies
Dit najaar blijven we de stranden van Noord-Holland bezoeken. Met wat stormen en de juiste stroming kunnen dan opnieuw, schelpen, eikapsels en zeesterren gezocht worden.

Werkgroep Heiloo

De enthousiaste gidsen van de werkgroep Heiloo verzorgen elke derde zondag van de maand een ochtendwandeling in het Heilooër Bos, over het landgoed Nijenburg.
Start om 10 uur bij de Kattenberg aan de Kennemerstraatweg.
Melvin Gischler: 06 17268056.

Strandwerkgroep

Derde zondag van de maand
Kornet/juttocht Bergen aan Zee
Zomer: kornettrekken.
Winter: juttocht.
Start om 10 uur bij het IVN natuurcentrum Parnassia in Bergen aan Zee.
Johan Eilering: 06 57880486.

Werkgroep Rekerhout

Het hele jaar, op elke vierde zondag van de maand organiseren wij een wandeling in het mooie park de Rekerhout in Alkmaar.
Start om 10 uur bij de kinderboerderij, Krielenzand 5, in de Rekerhout.
rekerhoutwandeling@ivnnkl.nl

Werkgroep De Westert en De Bleek

In de zomermaanden (april t/m augustus) op de laatste woensdag in de maand, organiseren we een avondwandeling door dit prachtige gebied
westertbleek@ivnnkl.nl

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
IJsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 06 12586146 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Marianne Knip 06-14597021 mknip@jxm.nl
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhofo1@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@ziggo.nl

Van harte welkom bij IVNNKL

- Marja Belt
 - Philip Holmes
 - Duco Roelofs
 - Jaap Bouwmeester
 - Jan Pels
 - Petra Kuyper
 - Fred Doodeman

Wij hopen dat u zich snel thuis zult voelen bij onze vereniging.

Het bestuur

KNNV Alkmaar-Den Helder en IVN Noord-Kennemerland heten hun nieuwe leden van harte welkom. Namens de besturen.

- Mark Kievit
 - Erik Vroege
 - Agnes van deWolfshaar
 - Kor Kramer
 - Flos Fleischer
 - Hans Mannes
 - Anne van Boeckel
 - Wilma Breed
 - Liesbeth Munters

- Rein Delhaas
 - Rein Wynja
 - Nienke Beerepoot
 - Elles Wagenaar

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus 06-40940692
Heemtuin Parnassia	Irene Voorberg 06-13399934
Website / ICT	Henk Volbeda en Duco Roelofs- webmaster@ivnnkl.nl
ICT-aangelegenheden	Henk Volbeda ict@ivnnkl.nl
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Martin Kool dijkenwaard@ivnnkl.nl
Mussenwerk	Thea Scheepe mussenwerk@gmail.com
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum	wimmenukl@gmail.com
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink 06-14171864
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder f.vansplunder@gmail.com boekingscholen@ivnnkl.nl
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt 072-5111660
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Hans Stapel 06-83581423 bergenaanzee@ivnnkl.nl
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer natuurapp@ivnnkl.nl
Educatiewerkgroep	Joop Bons 06-51850188
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn natuurgidsenopleiding@ivnnkl.nl
Kruidentuin Rekerhout	Kruidentuin-rekerhout@ivnnkl.nl
Bibliotheek Parnassia	Joke Pruis, bibliotheek@ivnnkl.nl
Excursies 'Op maat'	Henk Groenewegen boekingscentrum@ivnnkl.nl
Strandmonitoring (SMP)	Marijtje de Wit marijtjedewit@hotmail.com

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

- Zie ook: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>
- <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/>

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Wim de Groot

Keat Kho: vormgeving en productie

Printwerk: DrukwerkMax

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen. Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming. De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Johan Bos (voorzitter), 06-54637766; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl
Mathijs Altena (penningmeester), penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl
Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl
Evert Maarschall (algemeen lid van het bestuur), 06-55321209, epmaarschall@gmail.com
Ledenadministratie: Mathijs Altena, Fabrieksstraat 28, 1749AW, Warmenhuizen; ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl
Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie 2024: € 38,00 (leden); € 15,00 (huisgenoten); € 21,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 170 lokale afdelingen, ruim 25.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 300 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Henk Groenewegen (voorzitter) 06-23575780, voorzitter@ivnnkl.nl
Walter Swagemakers (secretaris ad interim)
06-23412447, secretaris@ivnnkl.nl
Heleen Dekhuijzen (penningmeester): penningmeester@ivnnkl.nl
Arjen Geerling (algemeen lid), 072-5152823, aageerling@planet.nl

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €25,- huisgenoten €12,50 donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
Eenentwintigste jaargang, nummer 80
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Fabrieksstraat 28
1749 AW Warmenhuizen